

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

ОБРАЗОВАЊЕ ЗДРАВСТВЕНИХ ПРОФЕСИОНАЛАЦА У РЕАЛНОМ РАДНОМ ОКРУЖЕЊУ

Извод из ReFEEHS извештаја
"Потребе за променама"

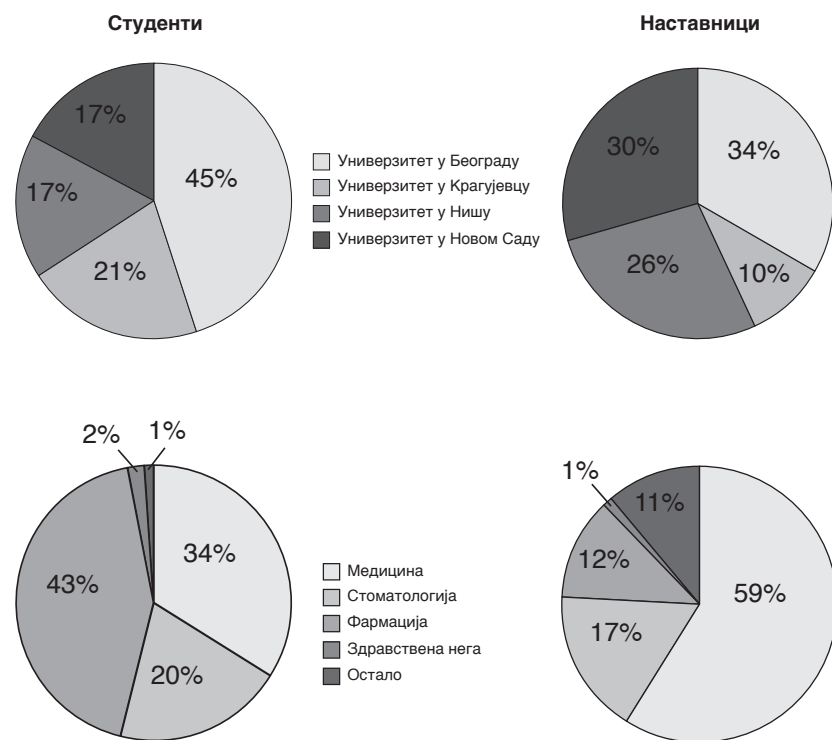
ОСНОВНЕ ИНФОРМАЦИЈЕ О ПРОЈЕКТУ

Еразмус+ пројекат **Унапређење образовања здравствених професионалаца заснованог на практичном искуству у реалном радном окружењу у Србији (ReFEEHS)**, реализује се уз подршку Европске комисије, у оквиру програма изградње капацитета у високом образовању.

Циљ пројекта је модернизација наставних планова и програма на факултетима и побољшање нивоа професионалних компетенција студената кроз развој и унапређење студентског оспособљавања заснованог на практичном искуству у реалном радном окружењу (студентска стручна пракса/клинички стаж) и развој заједничких наставних планова и програма за интерпрофесионално образовање здравствених професионалаца. Наведени циљеви су у складу са одредбама ЕУ Директиве 2013/55 о признавању професионалних квалификација, у којој су јасно наглашени значај клиничког искуства и практична обука студената здравствених профила у реалном радном окружењу.

У току прве фазе пројекта, сви партнери су били укључени у анализу ситуације с циљем да се идентификују одговарајуће добре праксе у земљама Европске уније, процени актуелна ситуација, изазови и потребе за променама у образовању здравствених професионалаца у Републици Србији. Припремљен је одговарајући упитник и спроведено свеобухватно истраживање ставова студената, наставника универзитета и здравствених професионалаца у вези са стручним оспособљавањем студената у реалном радном окружењу (студентска стручна пракса/клинички стаж), интерпрофесионалним образовањем и развојем наставничких компетенција. У истраживању је сакупљено укупно 1508 одговора студената, наставника универзитета и здравствених професионалаца, различитих профила здравствене струке (слика 1). Резултати спроведеног истраживања су приказани у оквиру детаљног *Извештаја* који се може наћи на веб страни пројекта (<http://refeehs.com/wp-content/uploads/2016/06/ReFEEHS-Project-Need-for-Change-Report-1.pdf>) и представљају основ за поређење актуелне ситуације у нашој земљи, у односу на актуелне добре праксе у земљама ЕУ, као и за идентификацију потреба за побољшање. Резултати истраживања указују да је јасно препознат значај студентске стручне праксе/клиничког стажа у образовању здравствених професионалаца (слика 2).

This project has been funded with support from the European Commission. This publication [communication] reflects the views only of the author, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

Слика 1. Расподела учесника у истраживању (студената и наставника) по универзитетима и студијским програмима

Слика 2. Став наставника, студената и ментора из праксе у погледу потребе за студентском стручном праксом/клиничким стажом у току студија

САВРЕМЕНЕ ПРЕПОРУКЕ И ОЧЕКИВАЊА ЗА ОБРАЗОВАЊЕ ЗДРАВСТВЕНИХ ПРОФЕСИОНАЛАЦА

Постоји општа сагласност да “актуелна реформа образовања треба да буде “системски заснована” да би се перформансе здравствених система унапредиле кроз усвајање суштински значајних професионалних компетенција у одређеном контексту, ослањајући се на глобална знања (Frenk¹ и сар. 2010).

Здравствени и образовни систем у Србији, уз бројне потешкоће, покушавају да држе корак са савременим достигнућима у ЕУ. У оквиру процене организације и спровођења примарне здравствене заштите у Србији, коју је спровела Светска здравствена организација, као један од проблема је уочен и низак степен сарадње и тимског рада између здравствених професионалаца различитих профила (WHO², 2010), што има јасне импликације за образовање здравствених професионалаца у нашој земљи.

Као регулисане професије за које је према прописима ЕУ предвиђено аутоматско признавање професионалних квалификација, професије доктор медицине, доктор денталне медицине, магистар фармације и медицинска сестра опште неге морају да испуне специфичне и строге професионалне захтеве на националном и међународном нивоу.

ЕУ Директива 2013/55 садржи генерални захтев да практично искуство треба да представља интегрални део додипломског образовања здравствених професионалаца. Овај захтев уврштен је у актуелни нацрт Закона о регулисаним професијама и признавању професионалних квалификација.

¹ Frenk J, Chen L, Bhutta ZA, et al. Health professionals for a new century: transforming education to strengthen health systems in an interdependent world. Lancet 2010; 376 (9756): 1923-58.

² WHO. Framework for Action on Interprofessional Education & Collaborative Practice, 2010

АНАЛИЗА СИТУАЦИЈЕ И ПРЕПОРУКЕ ЗА ДАЉА УНАПРЕЂЕЊА

Треба увести стручну праксу на студијама што је раније могуће, јер студент тако стиче основну представу о томе шта га чека и кад дипломира и када се буде запослио.”

“Реалне ситуације није могуће симулирати, треба се навикавати на рад са различитим типовима личности, како колега, тако и пацијената.”

“Интерпрофесионално образовање је важно ради превазилажење предрасуда међу здравственим радницима.”

Цитати из прикупљених анкета

На основу спроведене анализе ситуације и истраживања ставова студената, наставника универзитета и здравствених професионалаца донете су одговарајуће препоруке за даља унапређења:

- Да би се усагласили са одговарајућом праксом у ЕУ, потребно је спровести детаљну процену постојећих студијских програма здравствених наука, унапредити систем стручног оспособљавања студената у оквиру студентске стручне праксе/клиничког стажа и увести у студијске програме одговарајуће интерпрофесионалне наставне активности.
- У складу са савременим стандардима за образовање здравствених професионалаца, потребно је јасно дефинисати исходе студијских програма засноване на стицању одговарајућих компетенција; усвојити стратегију наставе засноване на активном учењу, уз адекватну примену информационих технологија и заједничких наставних материјала и нагласак на практичном искуству у реалном радном окружењу и интерпрофесионалним наставним активностима.
- Да би се омогућила имплементација ових напредних пракси у настави и учењу, неопходно је даље унапређење и развој капацитета како би се унаредило институционално и регулаторно окружење, као и наставничке вештине, како наставника и сарадника универзитета, тако и ментора из праксе.

И поред значајних разлика између појединих студијских програма, препознати су одређени изазови, заједнички за све профиле здравствених студија. Од изузетне важности је чињеница да је значај стручног оспособљавања студената у реалном радном окружењу препознат од стране студената, наставника и сарадника на универзитетима и послодаваца, као и да дуга традиција у образовању здравствених професионалаца и постојећа научна основа представљају полазну тачку за даља унапређења. Као основни недостаци препознати су одсуство одговарајућих стандарда за акредитацију и оквир за обезбеђење квалитета у оквиру стручног оспособљавања студената кроз студентску стручну праксу/клинички стаж у реалном радном окружењу.

ReFEEHS ПРЕДЛОЗИ ЗА ДАЉА УНАПРЕЂЕЊА

Студијски програми

- Процена и ревизија постојећих исхода предмета и студијских програма у целини, да би се дефинисали одговарајући, специфични, мерљиви, оствариви, реалистични и, где је применљиво, временски усклађени исходи учења, који ће јасно исказивати знања и вештине које је здравствени професионалац стекао у току студија.
- Процена и ревизија постојећих студијских програма, да би се у потпуности испунили захтеви одговарајућих ЕУ директива.
- Развој интерпрофесионалних наставних активности, нарочито у оквиру додипломских студија, с циљем да се од самог почетка успостави сарадња између здравствених професионалаца различитих профила.
- Активно учешће студената у процени и развоју студијских програма.
- Мотивисање наставника да у развоју наставних програма и планова користе информације прикупљене у оквиру анкета студената, послодаваца и других интересних страна.
- Усаглашавање студијских програма на универзитетима у Републици Србији.

Стручно оспособљавање студената

- Успостављање националног оквира за стручно оспособљавање студената са јединственом базом квалификованих наставних база, заједничким стандардима, захтевима и документацијом.
- Стицање одговарајућег практичног искуства, које треба да буде једнако и упоредиво за све студенте, без обзира на то у којој се наставној бази реализује.
- Обезбеђење континуитета стицања знања и вештина учењем у пракси током свих година студија, као и током стручног стажа.
- Успостављање система за администрацију и управљање активностима везаним за реализацију студентске стручне праксе/клиничког стажа, уз одговарајућу рачунарску подршку за електронску комуникацију између студената, ментора из праксе и одговорних наставника, евиденцију наставних активности и напретка студената, процену и извештавање.

Регулатива

- Укључивање стандарда квалитета за реализацију стручног оспособљавања студената здравствених наука у Правилник о стандардима и поступку за акредитацију високошколских установа и студијских програма.
- Промена и унапређење стручног испита здравствених професионалаца тако да обухвата и процену практичних знања и вештина.

Наставно особље

- Успостављање формалног програма за унапређење наставничких компетенција наставника универзитета и ментора из праксе.
- Мотивисање наставника да се ангажују на унапређењу наставничких компетенција.

Сарадња и размена добрих пракси у оквиру Еразмус+ пројекта *Унапређење образовања здравствених професионалаца заснованог на практичном искуству у реалном радном окружењу у Србији* (енгл. *Reinforcement of the Framework for Experiential Education in Healthcare in Serbia* (ReFEEHS)), јасно препозната потреба и значај учења заснованог на практичном искуству, као и подршка стручне јавности, представљају основ за спровођење неопходних промена. Све интересне стране, студенти, наставници, ментори из праксе и регулаторне организације треба да сарађују и усмере заједничке снаге ка постизању општег циља: унапређено, савремено, трансформативно, односно конструктивно образовање здравствених професионалаца, кроз решавање реалних проблема из праксе.

ReFEENS ИЗВЕШТАЈ ЈЕ ПРИПРЕМИЛА РАДНА ГРУПА У САСТАВУ:

ЈЕЛЕНА ПАРОЈЧИЋ

Универзитет у Београду – Фармацеутски факултет

ПЕТАР БУЛАТ

Универзитет у Београду – Медицински факултет

ЈУГОСЛАВ ИЛИЋ

Универзитет у Београду – Стоматолошки факултет

СЛОБОДАН НОВОКМЕТ

Универзитет у Крагујевцу – Медицински факултет

ИВАНА АРСИЋ

Универзитет у Нишу – Медицински факултет

БУДИМКА НОВАКОВИЋ

Универзитет у Новом Саду – Медицински факултет

MARTIN HENMAN

Тринити колеџ Даблин

AFONSO CAVACO

Универзитет у Лисабону – Фармацеутски факултет

ZSUZSANNA KIVES

Универзитет у Печују – Факултет здравствених наука

ВАЛЕНТИНА ПЕТКОВА

Медицински универзитет у Софији – Фармацеутски факултет

Припреми *Извештаја* су допринели:

ЉИЉАНА ТАСИЋ

Универзитет у Београду – Фармацеутски факултет
координатор пројекта

НАДА КОВАЧЕВИЋ

Универзитет у Београду – Фармацеутски факултет

МАРИНА ОДАЛОВИЋ

Универзитет у Београду – Фармацеутски факултет

ВЛАДМИЛА БОЈАНИЋ

Универзитет у Нишу – Медицински факултет

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Назив пројекта:

Reinforcement of the Framework for Experiential Education
in Healthcare in Serbia – ReFEEHS

Унапређење образовања здравствених професионалаца
заснованог на практичном искуству у реалном радном
окружењу у Србији

Програм:

Erasmus+ Capacity building in the field of higher education
Еразмус+ Изградња капацитета у високом образовању

Период трајања: 15.10.2015.-14.10.2018.

Финансирање: Агенција за образовање, медије
и културу Европске комисије (EACEA)

Веб адреса: www.refeehs.com

Контакт: refeehs@pharmacy.bg.ac.rs

Унапређење и развој наставних
планова и програма за образовање
здравствених радника,
засновано на практичном
искуству у реалном
радном окружењу.

Развој заједничких наставних
планова и програма за
интерпрофесионално
образовање различитих
профила здравствених
стручњака.

Развој програма за
терцијарно образовање
и унапређење наставничких
компетенција наставника
факултета и ментора
из праксе.

